

Skriftlig spørsmål fra Peter Skovholt Gitmark (H) til utenriksministeren

Dokument nr. 15:777 (2008-2009)

Innlevert: 25.02.2009

Sendt: 25.02.2009

Besvart: 03.03.2009 av utenriksminister Jonas Gahr Støre

Spørsmål

Peter Skovholt Gitmark (H): I 2008 fikk den eldste reaktoren ved Kola atomkraftverk ny konsesjon i 10 år. Reaktoren vil da ha blitt drevet 15 år lenger enn hva som er anbefalt. Til sommeren trenger den nest eldste reaktoren ny konsesjon. Begge reaktorene er gamle og utdaterte og kan aldri oppgraderes til vestlige sikkerhetsstandarder. Regjeringen har lovet å øke innsatsen overfor russiske myndigheter for å få stengt atomkraftverket. På hvilken måte har Regjeringens innsats økt og hva akter Regjeringen å gjøre for å hindre en ny konsesjon?

Begrunnelse

På grunn av sin nærhet til den norske grensen utgjør Kola atomkraftverk en betydelig miljøtrussel for Norge. De gamle Sovjet-reaktorene er designet slik at de aldri kan oppgraderes til vestlige sikkerhetsstandarder, og allerede i 1992 oppfordret G7-landene (nå G8) til stenging av alle reaktorer av denne typen. Med de rette værforholdene kan radioaktivitet utslipp ved en eventuell ulykke nå Norge på få timer. Statens Strålevern slo i en rapport fra 2008 fast at mulighetene for en ulykke er mellom 10 og 100 ganger større enn ved vestlige atomkraftverk. Norge har siden 1992/93 bidratt med omlag 200 millioner kroner i bistand til Kola atomkraftverk. Da riksrevisjonen i 2001 gikk gjennom resultatene av den norske støtten, konkluderte de blant annet med at sikkerhetstiltakene Norge har bidratt med, bidrar til forlenget levetid av verket. Stortinget vedtok på bakgrunn av dette at nye tiltak skal rette seg mot stenging av verket. I Soria Moria-erklæringen lovet Regjeringen økt innsats overfor russiske myndigheter for å få stanset atomkraftverket på Kola. Hvor vidt denne innsatsen har økt er vanskelig å avgjøre. Sommeren 2008 fikk den

eldste reaktoren ved Kola atomkraftverk ny konsesjon for 10 år uten at man så noe nevneverdig engasjement fra utenriksdepartementet, selv om utenriksministeren var i møter i Murmansk kort tid før tildelingen skjedde. Til sommeren trenger den nest eldste reaktoren ny konsesjon. Det kan virke som om utenriksministeren anser dette som en betent sak, som man ikke tør å ta opp med russiske myndigheter. Så lenge man ikke går offensivt ut mot Kola atomkraftverk vil man aldri oppnå de målene Regjeringen har satt seg.

Svar

Jonas Gahr Støre: I Nordvest-Russland finnes det en rekke kjernekraftverk, avfallslagre og andre atomanlegg. Norge har, i likhet med andre donorland og ikke minst Russland selv, i lang tid bidratt til å redusere risikoen for radioaktiv forurensning fra slike anlegg, blant annet kjernekraftverket på Kola. Uavhengige vurderinger har vist at sikkerheten ved reaktorene på Kola Kjernekraftverk og ved andre russiske kraftverk har blitt vesentlig forbedret. Vi ønsker likevel disse reaktorene stengt fordi de ikke har, og heller ikke kan nå, et akseptabelt vestlig sikkerhetsnivå. Soria Moria-erklæringen slår fast at Norge må øke sin innsats overfor Russland for å få stanset atomkraftverket på Kola. I et norsk perspektiv ville det beste være om de gamle reaktorene kunne erstattes med sikrere og mer miljøvennlige energikilder.

Atomsikkerhetsspørsmål drøftes med russiske myndigheter ved forskjellige anledninger, blant annet i den bilaterale norsk-russiske atomkommisjonen. I denne dialogen legger Norge vekt på å stimulere til russisk planlegging av dekommisjonering av reaktorene ved Kola kjernekraftverk. Vi framholder overfor Russland viktigheten av å legge planer for dekommisjonering så tidlig som mulig, både med hensyn til finansiering, teknologi, samfunnskonsekvenser og alternative energikilder. Dette vil bli stadig viktigere i årene framover.

Under Regjeringens handlingsplan for atomsikkerhet har vi revidert vår delstrategi for bedret sikkerhet ved russiske kjernekraftverk. Samarbeidet videreføres med hensyn til faglig dialog, beredskap og for å vedlikeholde de tiltak som er satt i verk, samtidig som vi øker fokus på tiltak som bygger opp under prosesser og kompetanse som er nødvendig for å forberede stenging og dekommisjonering av gamle reaktorer.

Vi har fått utarbeidet en rapport som belyser hvilke muligheter som finnes for andre kilder til kraftproduksjon i regionen til erstatning for kjernekraften fra de gamle reaktorene. Sterkere satsing på fornybar energi i nordområdene er tema i mine samtaler med min russiske kollega.

Videre har vi tatt initiativ til et tettere nordisk myndighetssamarbeid rundt problemstillingen de aldrende reaktorene ved flere russiske kjernekraftverk utgjør, slik at komplekse problemstillinger kan belyses i større faglig bredde og dermed gi et bedre grunnlag for dialogen med russiske myndigheter.

Vi mener at planlegging av framtidig dekommisjonering er en viktig langsiktig prosess hvor åpenhet og involvering av det sivile samfunn er viktig. Frivillige organisasjoner og stiftelser gjør i denne sammenhengen en spesielt verdifull innsats. Norske myndigheter har god dialog med disse, blant annet i drøftingsmøter mellom myndigheter i donorlandene hvor også NGOene fra tid til annen deltar.

Norge har også styrket samarbeidet med russiske fagmyndigheter de siste årene. Dette gir et bedre grunnlag for tidlig varsling og oppdatering av trusselbildet. Videre gir det oss mulighet til å påvirke russisk beredskapstenkning slik at den blir mer i tråd med internasjonale standarder, og gir oss også bedre kunnskap om aktivitetene på russisk side, noe som bedrer vår beredskap.

Vi må legge til grunn at eventuelle beslutninger om ytterligere driftstidsforlengelser ved de eksisterende reaktorene blir foretatt på et sikkerhetsmessig forsvarlig, åpent og forutsigbart grunnlag. Spørsmålet om forlengelse av driftstiden for reaktorene ved Kola kjernekraftverk vil bli tatt opp med russiske myndigheter ved egnet anledning.
